

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение муниципального образования
«Кошехабльский район» «Средняя общеобразовательная школа №3 имени Первого
Президента Республики Адыгея Джаримова Аслана Алиевича»

РАССМОТРЕНО

На заседании педагогического
совета

Протокол №1

от «31»августа 2023г

СОГЛАСОВАНО

Заместитель директора по УВР

 С.Б.Кueva

от «01»сентября 2023г

УТВЕРЖДЕНО

Директор МБОУ СОШ №3

 С.Ю.Хасанова

Приказ №66

от «01»сентября 2023г

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
учебного предмета
«Родной (адыгейский) язык»
(базовый уровень)
для обучающихся 8 класса

Егерухай
2023

Федеральнэ къэралыгъо гэсэныгъэ стандартым елытыгъэу гэпсыгъэ ушъыйхэр

Адыгабзэ

я 8-рэ класс

Ущызгъэгъуаз

Адыгабзэр Адыгэ Республикэм икъэралыгъуабз, адыгэ лъэпкъым иныдэльфыбз. Федеральнэ къэралыгъо гэсэныгъэ стандартыр гурыт еджап1эмк1э программэм ылъапсэу щыт. К1элэеджак1охэм адыгабзэр зэрагъаш1эмэ, ц1ыфым ищы1эныгъэ бзэм мэхъанэу щибубытырэр къагурэ1о, ялъэпкъ зэхаш1э хегъахъо. Ягупшысэ-гулытэ к1элэеджак1охэм нахъ чан хъунымк1э, яакъыл, ятворческэ гупк1агъэ хэхъонымк1э, зэк1эмк1и егъэджэн процессымк1э бзэр лъапсэу щыт.

Предметэу «Адыгабзэм» егъэджэн процессым ч1ып1э гъэнэфагъэ щеубыты. Бзэм иурокхэм к1элэеджак1ом ш1эныгъэ гъэнэфагъэхэр къы1эк1ахъэх, идунэееплъык1э нахъ зеушъомбгъу, жабзэу 1улыр нахъ бай мэхъу, къы1эк1эхъэгъэ ш1эныгъэхэр ищы1эныгъэ щегъэфедэх. Итворческэ нэщанэхэр къыгъэлъэгъонымк1э жэры1о жабзэр ык1и тхэныр егъэфедэ, ИКТ-хэр (информационно-коммуникационнэ технологиехэр) мыщ щигъэфедэнхэ елъэк1ых.

**Гурыт еджап1эмк1э предметэу «Адыгабзэм» мурадэу
къыгъэуцухэрэр:**

- К1элэеджак1охэм яродинэ, ялъэпкъ культурэ, шэн-хабзэхэр аш1эхэу, нэмык1 лъэпкъхэм якультурэ, яшэн-хабзэхэм лытэныгъэ афаш1эу гэсэгъэнхэр;
- Литературабзэм ишапхъэхэр (орфоэпие, лексикэ, грамматикэ шапхъэхэр) къа1эк1эхъанхэр, жэбзэ этикетыр агъэфедэшъуныр;

- Шлэныгээхэм якъэклоглэ амал шъхьалэу бээр зэрэщытыр, моральнэ-этическэ шапхээхэу обществэм хэльхэр къалэклэхьанхэмклэ шлуагъэу илэр къагурылоныр;
- Яныдэльфыбзэ уасэ фашлэу, бээр лъэпкъ культурэм илахьышлоу зэрэщытыр къагурылоу плугъэнхэр;
- Зэлылэсыныгъэмклэ, цыфхэр зэдэгущылэнхэмклэ бзэм мэхьанэу илэр зэхашлыкыныр.

Я 8-рэ классымклэ адыгабзэм икурс учебнэ планым члэплэу щибубытырэр

Базиснэ учебнэ планэу еджаплэхэм къыхахырэм елытыгъэу сыхьат пчъагъэу предметымклэ ялэщтыр зэфэшъхьафын ылъэклыщт.

Федеральнэ къэралыгъо гъэсэнныгъэ стандартым елытыгъэу гурыт еджаплэм клэлэеджаклогхэм адыгабзэр зэрэщызэрагъэшлагъэм ишлуагъэклэ личностнэ, метапредметнэ ыкли предметнэ зэфэхьысыжьхэр алэклэль мэхьух.

Личностнэ зэфэхьысыжьэу

я 8-рэ классыр къэзыухырэ клэлэеджаклогм ышлыщтхэр:

- Адыгэ Республикэр шлу ылъэгъуныр, ихьышъэ, икультурэ ащыгъозэныр, лъэпкъэу къызхэклыгъэр, иныдэльфыбзэ ыгъэлэплэнхэр;
- Зэфэшъхьаф лъэпкъэу тиреспубликэ щыпсэухэрэм якультурэ лытэныгъэ афишыныр;
- Ыгу илыр шъхьафитэу къырилотыкынымклэ гуцылэ пчъагъэу, грамматическэ шыкылэ-амалэу лэклэльхэр икьу фэдизэу ыгъэфедэнхэр, иакъыл, итворческэ ыкли моральнэ нэшанэхэм хэхьоныгъэхэр афэхьунхэр;

- Эстетическэ мэхьанэу адыгабзэм илэр зэхишлэныр, адыгабзэр кыухъумэныр, икъябзагыэ лыплъэныр, ижабзэ хахъо фишлызэпытыныр;
- Этическэ, эмоциональнэ-нравственнэ фыщытыкыгъэ гъэнэфагыэ цыфхэм афырилэныр;
- Социальнэ чыплэ (ситуацие) зэфэшхыафхэм хэчылплэ кыафигъотын ыльэкыныр.

Метапредметнэ зэфэхьысыжьыу

я 8-рэ классыр кызыухырэ кылэеджакыом ышлыцтхэр:

- Коммуникативнэ ыкыи шлэныгыэ кызыгырэ пшэрыльхэр гъэцэкыагыэ хъунхэм пае жабзэм иамалхэр ыгыэфедэнхэр;
- Предметнэ ыкыи межпредметнэ шлэныгыэхэр кылыэкылахьанхэр;
- Ижабзэ ыгыэфедэнымкылэ шлыкылэ-амалэу цылыхэр зэкылэ кылыэкылахьанхэр;
- Еджэнымкылэ мурадэу ыкыи пшэрыльэу цытхэр ыштэнхэр, зэригыэцэкыэцт амалхэр зэригыэгъотынхэр;
- Тхыгыэ е жэрылы жабзэкылэ кылыогыэ текстыр тэрэзу кыгурылыныр;
- Текстым кыеджэкылэ зэфэшхыафхэмкылэ кыеджэн ыльэкыныр;
- Зэшыхыгъэн фэе лыфым творческэ ыкыи поисковэ екылыакылэ кыфигъотыныр;
- Зэгъэпшэным, анализым, синтезым, зэфэхьысыжьым логическэ екылыакылэр арихьылэныр;
- Зыдэгущылыэрэм едэлыныр, диалогым хэлэжьэныр, ежы иеплыкылахэм атемыфэрэ еплыкылахэр цылыэнхэ зэралъэкыцтыр кыгурылыныр;
- Ежы иеплыкылахэр кыырылыотыкылыэнхэ ыльэкыныр;
- Кыэбар лыгыгъэлэс жыугъэхэм, компакт-дискхэм (еджэным фэгъэхьыгыэхэм), Интернетым ищыкылэгъэ информациейем ащылыыхъун, кыырихын ыльэкыныр.

Предметнэ зэфэхьысыжьэу

я 8-рэ классыр къэзыухырэ к1элэеджак1ом ыш1ыцтхэр:

- Адыгабзэр адыгэ лъэпкъым зэрибзэр, зэрэкъэралыгъуабзэр, ц1ыф лъэпкъэу Адыгэ Республикэм исхэр зэдэгущы1энхэмк1э, зэгуры1онхэмк1э адыгабзэр амалыш1оу зэрэцыгыр ыш1энхэр;
- Адыгэ лъэпкъым ыбзэрэ икультурэрэ зэпхыгъэхэу зэрэщытхэм, ц1ыфым ищы1эныгъэк1э, обществэмк1э бзэм мэхьанэу и1эхэм ащыгъозэныр;
- Ц1ыфым иакъыл, итворческэ нэшанэхэм ахэгъэхьонымк1э, бзэм мэхьанэу и1эр ыш1эныр;
- Орфографическэ хабзэхэр, тамыгъэ гъэуцуным ихабзэхэр (ак1угъэм елытыгъэу) текстым щигъэфедэн ылъэк1ынхэр, компьютерымк1э текстхэр ытхынхэу, ытхыгъэр зэригъэфэжьын ылъэк1ынэу зэригъэш1эныр. Текстэу зэджагъэм план фиш1ыныр, текстым, тхылым, гъэзетхэм 1оф адиш1эшъуныр;
- Текстыр зэрэгъэпсыгъэ шапхъэхэр къыдэлытагъэу шъхьафитэу, тэрээу игупшысэхэр къытхынхэр е жабзэк1э къыри1отык1ын ылъэк1ынхэр;
- Ежь зэхихыгъэм, зэджагъэм, ылъэгъугъэм фэгъэхьыгъэ иеплъык1эхэр, ифыцтык1эхэр къыри1отык1ынхэ ылъэк1ыныр;
- Зэдэ1угъэхэ е зэджагъэхэ текстыр къатхыжьын е къа1отэжьын альэк1ыныр;
- Ежь игуцы1эхэм алыплъэжьыныр, хэукъоныгъэхэр ыгъэтэрэзыжьыныр;
- Монологым, диалогым иамалхэр ыш1энхэр, ыгъэфедэнхэр, доклад мыинхэр ыгъэхьазырынхэшъ, ежь илэгъухэм апангъхэ къыщыгуцы1эныр;
- Зэдэгущы1эгъум орфоэпие, лексикэ, грамматикэ шэпхъэ шъхьа1эхэу адыгэ литературабзэм и1эхэр ык1и бзэ этикетыр щигъэфедэнхэр.

- Гушылалъэхэм, нэмык1 хэгъэхъо литературэм (электроннэхэри хэтхэу) шъхъафитэу 1оф адиш1эныр.

Коммуникативнэ амалэу я 8-рэ классыр къэзыухырэ

к1элэеджак1ом кы1эк1эхъащтхэр:

- Къэгущы1эрэм кы1орэм едэ1уныр, мэхъан шъхъа1эр зэхихыныр;
- Игущысэхэр икъу фэдизэу кыри1отык1ын ылъэк1ыныр;
- Жабзэм иамалхэр зэдэгущы1эгъум шъхъафитэу щигъэфедэн ылъэк1ыныр;
- Упч1эн ылъэк1ыныр, зэупч1ырэм иеплъык1эхэр зэригъэш1эн, ежь иеплъык1эхэр кыри1отык1ышъуныр;
- Ныдэльфыбзэм играмматикэ ык1и синтаксическэ шапхъэхэр кыизфигъэфедэхээ диалогым, ц1ыфыбэ зэхэгущы1эм хэлэжьэн ылъэк1ыныр.

Календарнэ - тематическэ планирований Адыгабзэ 8 класс

№ п/п	Темэр	сыхьат пчъагъэр	уахьтэр	
			план	факт
1	КIэджыкIыжыын. Фонетикэмрэ графикэмрэ	1		
2	Орфографир	1		
3	Гущылэр зэрэзэхэтыр	1		
4	Морфологиер	1		
5	Гущылэзэгъусэр, ащ изэхэфын	1		
6	Гущылэухыгъэр. Гущылэухыгъэ кызырыкIор	1		
7	ТIозэхэт ыкIи зэээхэт гущылэухыгъэр	1		
8	Диктант. «Адыгеим ипсыхьохэр»	1		
9	Гущылэухыгъэ убгъугъэхэмрэ мыубгъугъэхэмрэ	1		
10	Жи КъэIотэжыын. «Лэгъонакъ»	1		
11	Подлежащэр, ар кызыралорэр	1		
12	Сказуемэр. Глагол – сказуемэ кызырыкIор	1		
13	ЦIэ– сказуемэ кызырыкIор	1		
14	Глагол – сказуемэ зэхэтыр	1		
15	ЦIэ – сказуемэ зэхэтыр	1		
16	Подлежащэмрэ сказуемэмрэ азыфагу тире зыщыдагъэуцорэр	1		
17	Дополнениер	1		
18	Къэзгъэнафэр	1		
19	Гущылэтэдэр	1		
20	Обстоятельствэхэр купэу зэрэгощыгъэхэр	1		
21	Обстоятельствэхэр купэу зэрэгощыгъэхэр	1		
22	Зэээхэт гущылэухыгъэхэр. Шьхьэ гъэнэфэгъэ гущылэухыгъэхэр	1		
23	Шьхьэ мыгъэнэфэгъэ гущылэухыгъэхэр	1		
24	Шьхьэ зыхэмыт гущылэухыгъэхэр	1		
25	Жи Зэдэгущылэгъу. Сыгу рихьырэ сэнэхьатыр	1		
26	Пыутыгъэ гущылэухыгъэхэр	1		
27	Гущылэухыгъэ имыкьухэр	1		
28	Гъэхьылэгъэ гущылэухыгъэхэр	1		
29	УплъэкIун упчIэхэмрэ гъэцэкIэнхэмрэ	1		
30	Фэгъэзагъэр	1		
31	Фэгъэзагъэр тамыгъэу кызырэхагъэщырэр	1		
32	Тхэн IофшIэнхэр	1		
33	Тестхэр	1		
34	Зэфэхьысыжь уплъэкIун диктант	1		
35	КIэджыкIыжыын	1		